

Suomen muinaismuistolaki 50 vuotta:
vetreä keski-ikäinen vai raihnainen vanhus?

Arkeopeda - opetusta, opastusta, oppimista

SUOMEN
ARKEOLOGINEN SEURA

A r k e o l o g i p ä i v ä t

2012

ARKEOLOGIPÄIVÄT 2012

**Suomen muinaismuistolaki 50 vuotta:
vetreä keski-ikäinen vai raihnainen vanhus?**

&

Arkeopeda - opetusta, opastusta, oppimista

Toimittaneet:

Johanna Enqvist, Juha Ruohonen & Mervi Suhonen

**SUOMEN ARKEOLOGINEN SEURA
ARKEOLOGISKA SÄLLSKAPET I FINLAND
THE ARCHAEOLOGICAL SOCIETY OF FINLAND**

Helsinki 2013

Julkaisija : Suomen arkeologinen seura ry.
c/o Tieteiden talo
Kirkkokatu 6
00170 Helsinki

Toimittajat: Johanna Enqvist, Juha Ruohonen & Mervi Suhonen

Taitto: Juha Ruohonen

Kannen suunnittelu: Mikael E. T. Manninen

ISSN-L 1799-5094

ISSN 1799-5094

ISBN 978-952-67594-3-2

Sisällys:

Esipuhe	4
JOHANNA ENQVIST: Muinaismuistolain uudistaminen – kuka, mitä, täh?	5
MATLEENA HAAPALA: Muinaismuistolaki ja perusoikeussäännöstön huomioon ottaminen lainuudistusprosesseissa	16
PETRI HALINEN: Muinaismuistolain epämääräisiä ilmaisuja	21
JOUNI TAIVAINEN: Muinaismuistolain suojelema tai ei – Metsien kulttuuriperintö on moninaista ja arvokasta	26
TAISTO KARJALAINEN: Suomen muinaismuistolaki 50 vuotta – käytännön toteutusta metsätalousalueilla	29
MIKAEL NYHOLM: Picture an Image	32
JENNI SILTAINSUU: Arkeologinen kaivaus kulttuuriperinnön oppimisympäristönä	34
NOORA TAIPALE: Pellon Kaaraneskosken ja Lohjan Hossanmäen kvartsien mikrokäyttäjälkianalyysi – kokemuksia menetelmän soveltamisesta suomalaisiin mesoliittisiin aineistoihin	38
SATU KOIVISTO & VESA LAULUMAA: Pistepilvessä – Metsien arkeologiset kohteet LiDAR-ilmalaserkeilausaineistoissa	51
HANNA-MARIA PELLINEN: Lammin biologinen asema muinaisjäännöksenä	68
Arkeologipäivien ohjelma 2012	80
Arkeologipäivien osallistut	82

Esipuhe

Arkeologipäiväpaketti: suojelua, inventointia, yleisötyön mahdollisuuksia ja tieteellistä tutkimusta. Arkeologipäivät ovat jokavuotinen tapahtuma, jonka tällä kertaa teki tavanomaista juhlavammaksi se, että järjestäjä, Suomen arkeologinen seura ry, täytti 30 vuotta. Seura kutsui kunniajäsenikseen Lauri Pohjakallion ja Marianne Schauman-Lönnqvistin. Yhteensä vuoden 2012 päivillä pidettiin 17 esitelmää.

Esitelmäkutsussa provosoitiin: ”Muinaismuistolaki täyttää 50 vuotta 17.6.2013. Monien mielestä laki on vanhentunut ja kaipaa uudistamista. Riittääkö kevyt kasvojenkohotus vai tarvitaanko perusteellisempi remonti?” Tässä julkaisussa Johanna Enqvist käsittelee lainvalmistelua suhteessa siihen ”yleiseen hyvään”, jota kohti yhteiskuntaa pyritään lakien avulla ohjaamaan. On ilmeistä, että muinaismuistolakimme uudistaminen käynnistyy lähitulevaisuudessa. Millaisia ovat kansalaisten mahdollisuudet osallistua tähän prosessiin? Museoviraston lakimies Matleena Haapala pohtii omassa artikkelissaan muinaismuistolain suhdetta perusoikeuksiin, jotka nousevat eri tavoin esiin, kun lakia sovelletaan maankäytön suunnitteluun ja ympäristöoikeudellisiin kiistatapauksiin.

Petri Halinen tarkastelee lakia sen käyttäjän, arkeologin, kannalta. Muinaismuistolain soveltamista ei helpota se, että useat lakitekstin käsitteet ovat tulkinnanvaraisia ja moniselitteisiä. Metsähallituksen metsätalouspalveluissa työskentelevällä Taisto Karjalaisella ja Metsähallituksen luontopalveluita edustavalla Jouni Taivaisella on lainsäädäntöön käytännöllinen näkökulma. Kansallisen metsäohjelman kulttuuriperintöinventointiprojektissa karttuu runsaasti tietoa kohteista, joista osa on lain nojalla suojeltuja, osa kenties varjeltavissa muilla keinoin.

Arkeopeda-aihetta pohjustettiin esitelmäkutsussa: ”Suomessa sekä monet ovat halukkaita oppimaan menneisyydestä ja muinaismuistoista. Kuinka tietoa arkeologiasta tulisi välittää eri kohderyhmille? Millaisia taitoja tulevat arkeologit tarvitsevat?” Tässä julkaisussa arkeopedateemaa käsittelee arkeologi ja graafikko Mikael Nyholm. Kiinnostuksen kohteena on arkeologian visuaalisuus, jota työmme yleistajuistamisessa voisi hyödyntää enemmänkin. Jenni Siltainsuu puolestaan kirjoittaa yleisökaivauksista, jotka ovat mieliinpainuva oppimistilanne, mutta samalla vaativa tehtävä niille, joiden vastuulla on arkeologiaan vasta tutustuvien työtekijöiden neuvominen.

Arkeologipäivillä on muodostunut perinteeksi myös, että ohjelmaan voi tarjota vapaavalintaisia aiheita. Noora Taipaleen esitelmä kvartsien mikrokäyttöjälkianalyysistä perustui hänen tuoreeseen opinnäytetyöhönsä. Satu Koiviston ja Vesa Laulumaan artikkeli LiDAR-ilmalaserkeilausaineistoista on puolestaan syntynyt käytännön kokemuksista, joita Merenkurkun alueen muinaisjäännösinventoinneissa on karttunut.

Arkeologipäivät järjestettiin Lammin biologisella asemalla, joka on vuosien varrella monelle arkeologille tutuksi tullut seminaaripaikka. Hanna-Maria Pellinen tuo biologisen aseman pihapiiriin uuden näkökulman artikkelissaan, jonka taustana on arkisto- ja maastoselvitys paikalla sijainneen pappilan rakennuksista.